

FAULES DE LA FONTAINE

ROCAMORA TEATRE

rocamorateatre.com

DOSSIER PEDAGÒGIC

ROCAMORA TEATRE

FAULES DE LA FONTAINE

Adaptació per a teatre de titelles de les Faules de Jean de La Fontaine :

EL CORB I LA GUINEU	Llibre 1r Faula 2a	(LE CORBEAU ET LE RENARD)
EL LLOP I EL GOS	Llibre 1r Faula 5a	(LE LOUP ET LE CHIEN)
LA GUINEU I EL BOC	Llibre 3r Faula 5a	(LE RENARD ET LE BOUC)
EL GALL I LA GUINEU	Llibre 2n Faula 15a	(LE COQ ET LE RENARD)
LA GUINEU I LA CIGONYA	Llibre 1r Faula 13a	(LE RENARD ET LA CIGOGNE)
LA GUINEU I ELS RAÏMS	Llibre 3r Faula 11a	(LE RENARD ET LES RAISINS)
LA CIGALA I LA FORMIGA	Llibre 1r Faula 1a	(LA CIGALE ET LA FOURMI)

Amb l'ajuda de dos tramoies del teatre, La Fontaine vol presentar i explicar aquestes faules. Així els tramoies les representaran amb titelles fent el que aquest els ha dit abans. Però, ara per ajudar un personatge, ara perquè no els sembla bé un final, hi hauran d'intervenir per compte seu més d'un cop.

LA FITXA ARTÍSTICA

Autor, disseny i construcció de titelles, escenografia, decorats i vestuari : **Carles Cañellas**

Manipuladors de titelles i veus : **Carles Cañellas - Susanna Rodríguez**

LA SINOPSI

Dos tramoies que treballen per al Senyor de La Fontaine porten un decorat. Entren dins del teatrí on apareix el propi Jean de La Fontaine que es presenta i ens explica com va escriure les faules i què volen ensenyar. Així dona pas a la primera d'elles: El corb i la guineu. S'obre el teatrí i els dos tramoies executen la faula amb els personatges esmentats. Tot just finalitzar, aquests es mostren força disgustats per com s'ha acabat i decideixen, per compte seu, tornar a representar-la variant el desenllaç, ja que el pobre corb bé mereix una nova oportunitat. D'aquesta manera, l'ensenyament quedarà ben palès. La segona faula, presentada igualment per La Fontaine, és: El llop i el gos, la qual tindrà un final inesperat, ja que quan el llop, seduït per les promeses de benestar del mastí, és a punt de renunciar a la llibertat, els dos tramoies responen enèrgicament com mereix, fent fins i tot que el gos canviï d'opinió i s'escapi amb el llop. La tercera faula és l'anomenada: La guineu i el boc. Els tramoies han d'intervenir al final, quan el boc, per la seva ingenuïtat, queda clos dins del pou on la guineu l'havia fet baixar. Així l'ajuden a sortir i a reflexionar sobre el què li acaba de passar. La quarta faula és: El gall i la guineu, en la qual els tramoies han d'actuar per evitar una desgràcia. Abans no caigui el gall en mans de la guineu, aquests li fan veure el perill que corre i l'animen a trobar la manera d'escapolir-se de la guilla. La cinquena és: La guineu i la cigonya, que té una nova interposició dels tramoies, quan la cigonya, sentint-se enganyada per la guineu, vol anar a cops amb aquesta. Un dels tramoies li aconsella aleshores, pagar-li amb la mateixa moneda. Aconseguint enganyar l'enganyador. La guineu i els raïms és la següent, on els tramoies i La Fontaine riuran del canvi sobtat de color dels raïms. La darrera faula: La cigala i la formiga, només veu la intervenció dels tramoies quan, al final, la formiga deixa desatesa la cigala que és a punt de morir de fam i fred. Llavors, aquests i també La Fontaine li donen auxili fins al bon temps.

EL TEXT

A partir de l'obra completa de Faules de Jean de La Fontaine, l'autor del muntatge n'ha fet la traducció i l'adaptació teatral d'una selecció, eliminant la figura del narrador, per tal que siguin els propis protagonistes qui, de paraula o per l'acció que desenvolupen, duguin tot el pes narratiu. El text és en vers, per mantenir el record a l'obra original, però amb una rima heterodoxa que ha valorat, per sobre de tot, que aquest és per a ser escoltat i no pas llegit, això vol dir que ha primat la musicalitat de la rima i no pas la seva estructura més acadèmica. En els diàlegs ha emprat algunes paraules d'us poc freqüent, però que dins l'escenificació resulten comprensibles. Malgrat tot, quan la funció sigui per a escolars, és intenció de la companyia facilitar als mestres el text íntegre de les faules, acompanyat d'un petit diccionari, per tal que aquests puguin treballar l'enriquiment del lèxic amb els seus alumnes. Cal remarcar que l'enllaç entre les set faules el fa el propi Jean de La Fontaine en versió titella, que tot dirigint-se al públic, comenta, també en vers, la seva síntesi, afegint-hi refranys per a subratllar el seu missatge o moral.

ELS ACTORS

Tots els actors, llevat dels dos tramoies, són titelles. Deu en total. Set d'ells, representant els animals, són de grandària natural o encara més grans. La seva tècnica d'animació és interior directe, és a dir, posant una mà dins del cap del ninot per arribar a l'interior de la boca, que és mòbil, entrant directament des del clatell o bé des de dins el cos del ninot. Són construïts a partir de volums de gomaescuma esculpida, folrats amb roba crua de cotó, cosida i acolorida a base de pintura acrílica, aplicada a pinzell. Dos més, els insectes, són marionetes d'uns 40 cm. d'altura, amb control diagonal. I el darrer, representant a Jean de La Fontaine, és un titella de tija de mig cos, de 90 cm. d'altura, amb boca mòbil.

L'ESCENOGRAFIA

Sobre una taula rodona de 2,5 metres de diàmetre es munten les diferents escenes que componen l'espectacle. Aquesta, alçada habitualment 70 cm. de terra a la part davantera i 100 a la posterior, pot canviar d'inclinació segons l'espai de representació, per facilitar la visió dels espectadors. Té un forat central de 1 m. de diàmetre on es mouen els dos titellaires, així com una capota semiesfèrica que cobreix la meitat de la taula, servint ara de fons, ara de teló, segons la seva posició. Aquesta va recoberta interiorment de roba color blau cel i exteriorment d'arpillera envellida igual que la resta de teatrí, esdevenint una mena de globus terraquí : (*"...fent d'aquesta obra una ampla Comèdia de cent actes diversos, on l'escena és l'Univers."* *El Llenyataire i Mercuri -llibre 5è faula 1a-*). Reforçant aquest concepte, a més de l'espai escènic que defineix la taula, s'usa també la part superior de la capota, com un castellet de titelles, per a dues de les aparicions de La Fontaine. Així mateix, en una de les faules, despullant la part davantera del teatrí, tenim un nou espai sota la taula que representa l'interior d'un pou. Els elements escenogràfics són construïts o fets de robes i de fusta amb acabats naturals, amb intenció de donar-li un aire rústic, ja que totes les faules es desenvolupen en el camp.

LA FONTAINE I LES SEVES FAULES

Les Faules són petits relats o narracions que, des de temps molt reculats, els pobles anaven transmetent oralment d'una generació a l'altra amb la finalitat d'establir uns ensenyaments morals. Fou Isop (s. VI a. C.) qui en va fer la primera recopilació. Els autors que han cultivat posteriorment aquest gènere s'han inspirat en el seu treball i per això és considerat com el seu predecessor.

A partir d'ell, pràcticament cada poble tindrà els seus fabulistes, però haurem d'esperar fins La Fontaine (1621-1695), per trobar un autor que, amb el seu geni, en faci unes recreacions que han restat com a model de les posteriors.

Cal doncs veure quina o quines són les aportacions que va fer La Fontaine, i perquè se li reconeix el sentit de modernitat. En les Faules d'Isop, el relat en si és un pur vehicle per arribar a l'ensenyament o moralitat. En general aquests ensenyaments eren trets de la saviesa popular: acostumar-se amb la sort, no enganyar per no ser enganyat, no fiar-se a cegues dels altres...

La Fontaine no és que faci desaparèixer aquests ensenyaments, ell, però els passa pel sedàs de la ironia i de l'escepticisme. Els escenaris de La Fontaine són molt universals, ell evoca tant els oficis més populars, com el món rural i també l'urbà.

Els poderosos, els avars hi són sovint ridiculitzats. Una altra de les característiques de les seves narracions és l'evocació de la natura. De fet, aquest és un tret a la moda del segle XVII, molt sensible a aquest fet.

Finalment hem de fer esment de la fantasia que La Fontaine utilitza en els seus personatges. Els animals parlen i tenen comportament humà, o millor encara, se serveix dels animals per criticar els defectes dels homes. És aquesta fantasia, també, que arrasa la lògica o la ciència. No li fa res fer barallar a una guineu i a un corb per un formatge, cosa ben estrafolària, si tenim en compte que a cap d'ells dos no els agrada el formatge. O bé que tota la fauna de la cigala i la formiga se'n va en orris si pensem que la cigala es mor abans de l'hivern. O que atribueixi unes urpes a l'os... I moltes d'altres llibertats poc científiques, però tan se val, el que La Fontaine vol és utilitzar o un tret característic de cada animal concret o fins i tot evocar-ne el moviment.

PROPOSTES DE TREBALL

ABANS D'ASSISTIR A L'ESPECTACLE

- Fóra bo que parléssiu de faules amb els vostres alumnes. Us suggerim que els parleu de :
 - Què són les faules ?
(Narració, generalment en vers, en què per mitjà de fets al·legòrics i personificació d'animals i àdhuc d'éssers inanimats és donat un ensenyament moral).
 - Quins són els faulistes més coneguts ?
(Isop, Fedre, La Fontaine, ...).
 - A qui van destinades les faules ?
 - Quin sentit té ensenyar per mitjà de faules ?
 - Com interpretar i comprendre l'advertiment, la moral, el consell, que contenen les faules ?

- Usant el text de les faules i el petit diccionari que us facilitem, treballem :
 - L'enriquiment del lèxic, comentant el significat de les paraules d'ús poc freqüent que l'autor ha emprat.
 - El vers, llegiu i busqueu les rimes del text.
Proposeu als vostres alumnes que facin rodolins.
 - Els refranys que apareixen en el text.
Comenteu-ne el significat.
Demaneu-los quins altres saben i què volen dir.

DESPRÉS DE L'ESPECTACLE

- Mireu de repassar amb els vostres alumnes les set faules que han vist:
 - EL CORB I LA GUINEU
 - EL LLOP I EL GOS
 - LA GUINEU I EL BOC
 - EL GALL I LA GUINEU
 - LA GUINEU I LA CIGONYA
 - LA GUINEU I ELS RAÏMS
 - LA CIGALA I LA FORMIGA

- Un cop les heu repassat, us suggerim que els parleu i els demaneu:
 - Què ha passat en cada faula ?
 - Quina mena de persona representava cada animal ?
 - Quina moral, consell o advertiment conté cada una ?
 - Quin motiu té el Llop, malgrat la fam, per refusar el que li proposa el Gos ?
 - Què li dirien al Corb i al Boc per intentar evitar la seva respectiva desgràcia ?
 - Com es deslliura del perill el Gall ?
 - Què fa la Cigonya a la Guineu ?
 - Per què diu la Guineu que els raïms són verds si tothom veu que no ho són ?
 - Què faríeu vosaltres en el lloc de la Formiga ? I en el de la Cigala ?

- Per fer més interessant el treball, us proposem que:
 - Representeu les faules, amb el text o bé amb les seves pròpies paraules.
 - Intenteu canviar el desenllaç. Si cal, feu aparèixer un altre personatge.

ESPEREM QUE GAUDIU DE L'ESPECTACLE I QUE EN AQUEST DOSSIER HI TROBEU IDEES PER PODER APROFUNDIR MÉS EN TOT EL QUE ENS OFEREIX.

08/2013